



Uitleg

Jubileum Ganzenmarkt Coevorden

De tekst van deze les gaat over de Ganzenmarkt in Coevorden. De Ganzenmarkt vindt jaarlijks plaats. Maar wat is eigenlijk een Ganzenmarkt? En hoe was die markt vroeger en wat is veranderd in de loop van de jaren? En heel belangrijk: wat kun je allemaal doen op de Ganzenmarkt? Je leest het in deze tekst.

Deze les

- Bij **opdracht 1** lees je de tekst actief. Je bedenkt zelf vragen voor, tijdens en na het lezen en je beantwoordt sleutelvragen.
- Bij **opdracht 2** maak je een venndiagram over de Ganzenmarkt vroeger en nu.
- Bij **opdracht 3** speel je een quiz met de vragen die jullie zelf hebben bedacht. Opdrachten 4, 5 en 6 **zijn extra opdrachten**.
- Bij **opdracht 4** lees je een gedicht over een ganzenhoedster en bedenk je de betekenis van enkele woorden.
- Bij **opdracht 5** ga je aan de slag met uitdrukkingen over ganzen.
- Bij **opdracht 6** maak je een ganzenbordspel.

OPDRACHT 1

Actief lezen en vragen stellen

1. Lees de uitleg.



Uitleg

Vragen stellen

Om een tekst goed te kunnen begrijpen, moet je **actief lezen**. Dat betekent dat je **tijdens het lezen** nadenkt over wat je aan het lezen bent. Ook denk je tijdens het lezen na over wat je er zelf al over weet. Zo begrijp je de tekst beter.

Een hulpmiddel om actief te lezen is: **jezelf vragen te stellen vóór, tijdens en na het lezen**. Bijvoorbeeld:

- *Begrijp ik wat ik lees?*
- *Wat wordt hiermee bedoeld?*
- *Klopt dit met wat ik al weet?*
- *Kan dat wel, wat ik hier lees?*

Een handig hulpmiddel om vragen te bedenken zijn de **www**-woorden: *wie, wat, waar, wanneer, welke, waarom, hoe*. Vooral vragen die beginnen met *waarom...* of *hoe (komt het dat...)* helpen je om de tekst goed te begrijpen.

Als je de sleutelvragen kunt beantwoorden, heb je de tekst meestal goed begrepen.

2. Kijk naar de titel, de kopjes en de foto's bij de tekst. Welke vragen hebben jullie **vóór** het lezen? Schrijf drie vragen op een los blaadje en geef het aan je juf of meester.
3. Lees de tekst actief met je groepje. Maak aantekeningen in de tekst of schrijf ze op het werkblad dat je van je meester of juf krijgt. Schrijf op een los blaadje vragen op die je **tijdens** het lezen hebt. Probeer vragen te bedenken met *Waarom...?* of *Hoe komt het dat...?* Geef het blaadje met vragen weer aan je juf of meester.
4. Bespreek samen steeds elk stukje dat je actief hebt gelezen. Lees daarna de sleutelvraag of sleutelvragen bij dat stukje en beantwoord die samen. Als je het werkblad gebruikt, schrijf dan de antwoorden op de sleutelvragen op je werkblad.
5. Welke vragen hebben jullie nog na het lezen van de tekst? Bedenk met je groepje drie vragen die jullie nu nog hebben. Schrijf ze weer op een los blaadje. Geef het blaadje aan je juf of meester.



Ganzen werden door ganzenhoedsters gedreven tijdens de Ganzenmarkt in 1966.

Sleutelvragen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Tijdens het lezen	
Inleiding	1. Welk evenement wordt elk jaar in Coevorden gehouden en wat gebeurt er dan?
Ganzenmarkt vroeger	2. Waarom was het voor boeren goedkoop om ganzen te houden en was Coevorden hiervoor een geschikte stad? 3. Waarom verdween de Ganzenmarkt als markt rond 1920? Noem twee redenen.
Biestenmoandagen	4. Wat heeft de Ganzenmarkt te maken met de 'Biestenmoandagen'?
Folkloristisch evenement	5. Wat is het verschil tussen de Ganzenmarkt heel vroeger en die vanaf 1962?
Ganzenmarkt nu	6. Waarom worden er tegenwoordig geen ganzen meer door de straten gedreven tijdens de Ganzenmarkt?
Ganzen Geesje (onder de tekst)	7. Ganzen Geesje staat symbool voor de belangrijke rol die de ganzen al jaren in Coevorden innemen. Waaruit blijkt dit nog meer?
Na het lezen	
8. Zou jij naar de Ganzenmarkt in Coevorden willen gaan? Waarom?	
9. Is er in jouw woonplaats ook een folkloristisch feest? Schrijf er in een paar regels wat over op.	

OPDRACHT 2 Een venndiagram maken

Je gaat een venndiagram maken over de Ganzenmarkt in Coevorden vroeger en nu. Lees de uitleg over een venndiagram.

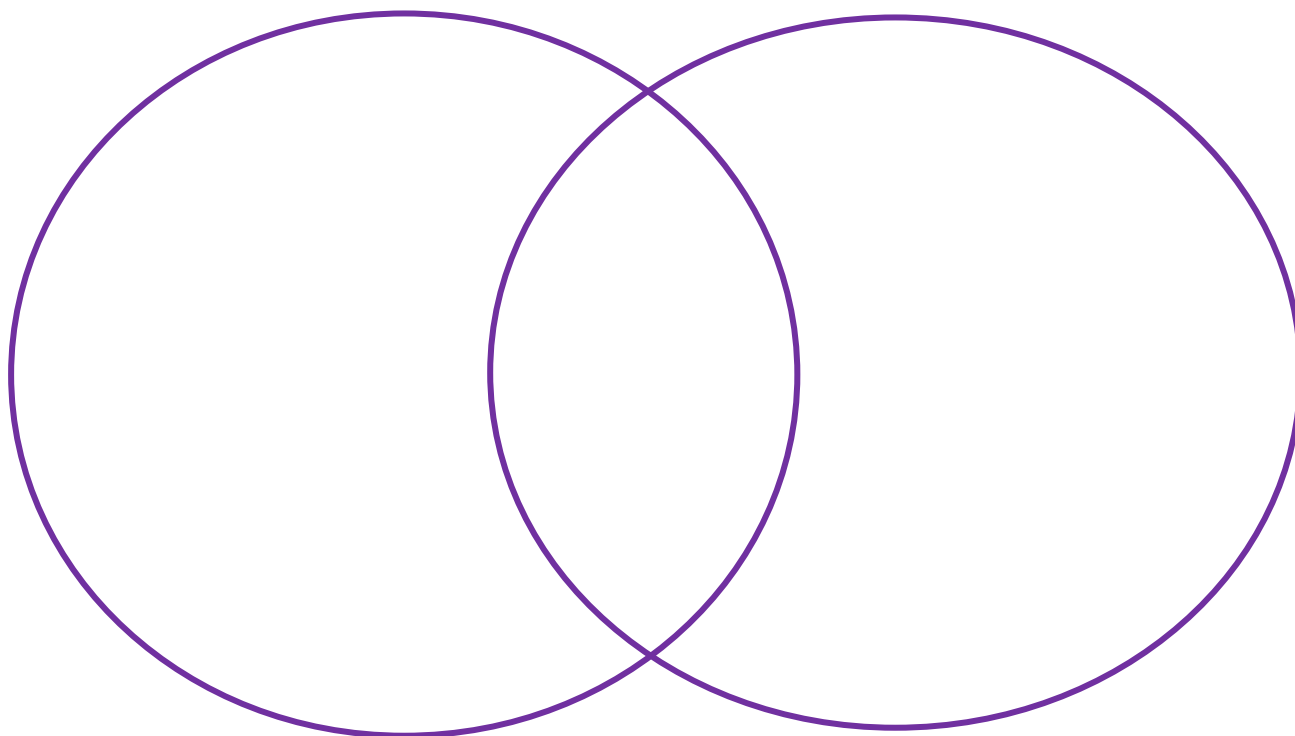
Een **venndiagram** geeft je overzicht over de **overeenkomsten en verschillen** tussen onderwerpen, personen of gebeurtenissen die in een tekst beschreven zijn. Het helpt je om de informatie in de tekst goed te begrijpen en te onthouden.

Een venndiagram bestaat uit twee cirkels. In het midden overlappen de cirkels elkaar. Daarin schrijf je de **overeenkomsten** tussen de Ganzenmarkt vroeger en nu (wat hetzelfde is). In de linkercirkel schrijf je wat alleen bij de Ganzenmarkt van vroeger hoort. En in de rechtercirkel wat alleen bij de Ganzenmarkt van nu hoort. Dat zijn de **verschillen**.

1. Ga samen op zoek naar verschillen en overeenkomsten in de tekst over de Ganzenmarkt vroeger en nu. Kijk ook naar de antwoorden op de sleutelvragen. En gebruik je voorkennis.
2. Schrijf de verschillen en overeenkomsten in steekwoorden op in het venndiagram.

Ganzenmarkt vroeger

Ganzenmarkt nu



OPDRACHT 3 Een quiz over de tekst maken

1. Je gaat vragen bij de tekst bedenken. Lees de uitleg.



In de tekst over de Ganzenmarkt in Coevorden staat veel informatie over de geschiedenis van de Ganzenmarkt en wat er vroeger en nu gebeurt tijdens de Ganzenmarkt. Om die informatie goed te onthouden kun je er een quiz over maken. Jullie gaan zelf vragen over de tekst bedenken. Werk in een groepje van drie.

- Lees samen de tekst nog een keer. Zoek bij ieder stukje belangrijke informatie en weetjes.
- Kijk ook naar de vragen die jullie bij opdracht 1 hebben bedacht. Je juf of meester heeft alle vragen verzameld.
- Bedenk dan bij ieder stukje één of twee vragen over de belangrijke informatie of weetjes.
- Gebruik bij het bedenken van de vraag woorden als: *wie, wat, waar, waarom, welke, hoe*.
- Denk ook aan de vragen die je bij opdracht 1 bedacht hebt.
- Zet het goede antwoord bij de vraag. En bedenk ook een fout antwoord. Geef niet bij elke vraag het goede antwoord als eerste antwoord. Doe het door elkaar.
- Schrijf de vragen en de antwoorden netjes op.

2. Klaar met de quizvragen? Geef ze aan een ander groepje.

3. Beantwoord zelf de vragen van een ander groepje.

4. Bespreek met je groepje: Wat was goed aan de quizvragen? Wat kan beter?



Foto ©Ganzenmarktcoevorden.nl, Herman Woltersom

OPDRACHT 4 Gedicht over een ganzenhoedster (extra)

Lees het gedicht de ganzenhoedster over Ganzen Geesje, de ganzenhoedster in Coevorden. Het is geschreven in Drents dialect. Lees samen het gedicht en maak een vertaling van de vijf gemarkeerde woorden. Probeer de betekenis te achterhalen door de zinnen eromheen te lezen. Gebruik ook de informatie uit de tekst en de foto van Ganzen Geesje.

1. wichien =
2. stiet =
3. mandtien =
4. aolle =
5. nije =

De ganzenhoedster

Doar sties zie eindlijk dan
Het nuvere kleine **wichien**...
Zie kek zo kregel um zich hen...
Zie hef zo'n lief gezichien!

Zoas de wichter iens
Hen t'aolle Coeven trokken,
Zo **stiet** zie op de markt
De ganzies an heur rokken.

Temidden van de drokte,
Blef zie zo rein en kloar....
Een **mandtien** an heur armen,
Een muts op 't krullend haar!

Deur veule jaoren hen,
Was 't wicht al haost vergeten,
Allent hiel **aolle** mensen,
Die kunt 'er nog van weten.

Maor al wat gries en old is,
Komp in een **nije** sfeer....
En zo kreeg 't aolle Coeven
Zien Ganzehoedster weer!



Foto ©Ganzenmarktcoevorden.nl, Herman Woltersom

OPDRACHT 5 **Uitdrukkingen over ganzen (extra)**

In onze taal zijn er verschillende uitdrukkingen met het woord gans erin. Weet jij wat ze betekenen? Bedenk samen wat de betekenis kan zijn en schrijf die op.

Uitdrukking		Betekenis
Iemand kunnen wijsmaken dat de kat ganzeneieren legt.		
Dat valt op een gansje!		
Ik ben niet uit een gans-ei uitgebroed.		
Hij plukt de gans zolang hij veren heeft.		
Voor de ganzen preken.		
Een vette gans bedruipt zichzelf.		
Als de ganzen lopen.		
Dat is een sprookje van Moeder de Gans.		



OPDRACHT 6 Een ganzenbordspel maken (extra)

Ken je het bordspel 'Ganzenbord'? Het is een heel oud spel. Het bestaat in Nederland al meer dan 380 jaar! Het spel speel je met een speelbord, pionnen en een dobbelsteen.

Je wint het spel als je als eerste bij het laatste vakje van het speelbord komt. Je moet wel precies uitkomen op het laatste vakje. Als je te veel gooit, moet je weer achteruit lopen met je pion. Kom je uit op een vakje waar al iemand staat? Dan moet je terug naar je oude plaats.



Op sommige vakjes van het speelbord staat een gans. Kom je op een vakje met een gans? Dan mag je hetzelfde aantal stapjes dat je gooide nog een keer vooruit. Er zijn ook vakjes met een plaatje van bijvoorbeeld de put of de gevangenis. Dan moet je 1 of 2 beurten overslaan.

Bij deze opdracht maak je een eigen mini-ganzenbord en bedenk je opdrachten die je bij het spel moet doen.

1. Maak eerst het bord. Je krijgt hiervoor een werkblad van je juf of meester dat je kunt gebruiken. Maar je mag natuurlijk ook zelf een bord maken.
2. Maak een vakje voor de put en een vakje voor de gevangenis.
3. Kies nu nog zes andere vakjes op het speelbord. Dit worden de vakjes waar je speciale opdrachten moet doen. Geef deze vakjes een kleurtje, of maak ze op een andere manier duidelijk.
4. Bedenk nu de speciale opdrachten. Deze opdrachten moeten te maken hebben met het onderwerp van deze les. Je kunt bijvoorbeeld een paar vragen bedenken over de tekst. Of je kunt als opdracht geven om een gans na te doen. Gebruik je fantasie, maar let er ook op dat je de opdrachten wel in de klas moet kunnen doen. Schrijf je speciale opdrachten in de tabel op de volgende bladzijde. Dan kun je bij het spelen van het spel snel zien welke opdracht bij welk vakje hoort.
5. Is jullie spel klaar? Speel het dan met elkaar. Veel speelplezier!
Daarna kun je je spel ook wisselen met een ander groepje. Kunnen jullie de speciale opdrachten van het andere groepje doen?

Tip: Maak ook zelf pionnen in de vorm van ganzen voor jullie ganzenbordspel.

Speciale opdrachten bij het ganzenbordspel:

Groepje van _____

vakje nummer	Speciale opdracht